

Overweging in de Kerstnacht 2011: 'Op zoek naar het teken'

zaterdag 24 december 2011

Hervormde kerk van Oud Loosdrecht

ds. Stefan Dijkhuizen

Overweging:

Geliefden van onze Heer Jezus Christus, geliefde zoekers in deze Kerstnacht,

En 'dit zal voor jullie het teken zijn: Een pasgeboren kind, gewikkeld in doeken en liggend in een voederbak.'

Opnieuw is het Kerstfeest weer aangebroken, en opnieuw zijn wij allemaal weer op zoek naar een teken dat de hemel voor even zal opengaan. Een levensteken van licht, in deze donkere dagen. Een teken dat God naar de aarde is gekomen, en een 'God-met-ons' is geworden, Immanuël.

Ondanks dat Kerst toch echt een feest van een nieuw begin is, valt het voor ons samen met het einde van ons kalenderjaar. We halen alles in huis en pakken flink uit, om het jaar feestelijk af te ronden.

Maar niet alleen dat. Het jaar dat nu bijna is geweest, wordt op allerlei manieren opgetekend. In nieuwsoverzichten, met lijsten en lijstjes, de meest opvallende gebeurtenissen en personen: Wat waren de tekens van dit jaar, de tekens van deze tijd?

Meer nog dan vorig jaar snakken we naar positieve signalen, naar hoopvolle berichten. De voortekenen dat het weer wat beter zou gaan, bleken te voorbarig. En sterker nog dan in voorgaande jaren, worden velen van ons nu echt geconfronteerd met terugloop en verlies van werk, met steeds groter wordende financiële onzekerheid of het wegvallen van voorzieningen die zo hard nodig zijn.

Bovendien is het een tijd waarin vele kleine tekens onverminderd tot groot nieuws worden. In en naast alle nieuws rondom de recessie, leek dit afgelopen jaar vooral in het teken te staan van gesteggel over ritueel slachten ja of nee, nog harder mogen rijden met nog meer auto's, weigerambtenaren - het woord van dit jaar -, voor of tegen Mauro zijn, ja zelfs voortdurend ´prime time´ Johan Cruijff.

Kortom, het is een tijd waarin het kleine te groot is, en het grote - in valuta, miljoenen, miljarden - vooral de kleinen treft. Zo is onze geschiedenis.

Op zoek naar een ander, hoopvoller teken, horen we in deze Kerstnacht opnieuw en misschien al voor de zoveelste keer, dat overbekende verhaal over de geboorte van een kind, over een stal, over engelen en de herders.

Maar ook hier, in dat verhaal, is het de grote geschiedenis, zijn het de tekens van absolute macht, die het leven van gewone, eenvoudige mensen diep raken. Zo begint het in ieder geval: Keizer Augustus, die een bevel, een 'dogma' laat uitgaan, dat iedereen moet worden ingeschreven.

Ieder individu, zelfs tot in het vergeten berglandje van Judea dat onder Quirinius' Syrië valt, moet worden vastgelegd. Iedereen krijgt een nummer, iedereen wordt een nummer. Zo ver kan die heerser in Rome gaan. Zo ver moet hij gaan om de lieve vrede, zijn 'Pax Romana' in stand te houden.

(Havel, de voormalig Tsjechische president die deze week overleed, en voor velen herder en hoeder van het volk, liet zien dat de recente geschiedenis niet veel anders was. Ze kunnen alles van je afpakken, alles onder controle houden, maar je eigen vrijheid nooit niet. Durf altijd te leven alsof je een vrij mens bent! Zo zullen we hem herinneren.)

(En)/ (Maar de macht van Augustus is blijkbaar zo groot, dat) als dan zo'n dogma wordt afgekondigd, dan ga je ook. Ook al ben je net zo onbelangrijk als ene Jozef uit Nazareth, een ongetrouwde man, met zijn zwangere verloofde Maria. Bevel van de keizer. Hij schrijft hier geschiedenis, en de wereld komt in beweging door zijn hand.

En van het grote Rome belanden we al snel in het kleine Bethlehem. Zelfs nog kleiner dan dat: Want in de plaatselijke herberg is geen plaats, en alleen maar 'bij de beesten af' brengt Maria haar eerste kindje ter wereld.

En alsof het nog erger, nog kleiner moet zijn, om dat contrast met die keizer op zijn troon te benadrukken, zijn het mensen, illegalen, die zelfs bij de beesten wonen, die als allereerste worden ingeschakeld in deze nacht. ...

Door de engel mogen zij horen van grote vreugde voor iedereen. Redding en licht in het duister, en vrede voor alle mensen op aarde. Daar schrik je natuurlijk wel even van. Diepe vreugde en echte vrede, dat kan alleen bij God. Daar zijn de legers van Augustus niet toe in staat. Dat kun je niet afdwingen, dat kan alleen met een hemels leger. En zo geschiedde...

Maar hoe maakt deze God dan geschiedenis?

Wat zal dat dan voor teken zijn, als God 'in den hoge' zich openbaart met vrede op aarde en in alle mensen zijn welbehagen?

'Dit zal voor jullie het teken zijn: Jullie zullen een pasgeboren kind vinden dat in een doek gewikkeld in een voederbak ligt.'

Maar dat kan toch niet?
 Dit is toch veel te alledaags? Een anti-teken haast?
 Is dit wat het hemelse leger brengt in de nacht, is dit hoe God
 geschiedenis wil maken?

Is dit ook het teken waarmee wij het moeten doen? In onze geschiedenis,
 met al die grote gebeurtenissen en die onvoorstelbare getallen, maar die
 ons kleine mensen raken?

Het teken dat ons in deze nacht wordt gegeven, met een oud verhaal en
 al zo vaak verteld, is het geheim van een weerloos kind in een vieze
 voederbak. Zo wil God zijn. Zo kan God alleen maar zijn. Dat is de
 werkelijke betekenis van Immanuël, 'God-met-ons'.

Volstrekt machteloos als een pasgeboren kind, totaal alledaags, en in de
 meest mensonterende omgeving, daar zoekt God ons blijkbaar op. Daar
 gaat de hemel eventjes open.

God laat zich inschrijven met een weerloos kind in een stal.
 Hoe klein kan het zijn? En wat een groot geloof vraagt het, om dat
 werkelijk te kunnen vatten?

Geen wonder dat je daar nogal van schrikt. Zoals Nico ter Linden, de
 bekende verhalen vertellende dominee, zo mooi formuleert: 'Als God het
 licht aan doet, dan vrees je met grote vrees.' En ook zo, in een kind,
 kwetsbaarder dan wat dan ook, en volkomen afhankelijk van mensen. God
 durft wel...

Geen wonder dat de woorden van de herders verbazing oproepen bij de
 anderen in de stal. Nota bene zij, die helemaal niet ingeschreven stonden,
 zij die meer verleden dan toekomst hadden. Zij mogen als eerste het
 nieuws brengen, zij mogen als eerste het licht in de nacht zien.

Dat is niet alleen verbazingwekkend, zoals de verschillende
 Bijbelvertalingen wat vlakjes vertalen, dat is een wonder! We zingen ook
 niet 'Komt, verbaast u hier, mensen', maar verwondert u!

En als je verwonderd bent, dan gebeurt er iets. Dan gaat er iets open.
 Dan raak je nieuwsgierig, dan kijk je verder, wordt er iets in jou wakker
 geroepen. Toekomst.

Het teken dat ons vannacht opnieuw wordt gegeven, wat we mee mogen
 nemen, is het teken van een God die zich laat ontmoeten daar waar wij
 zijn, in alle menselijkheid. Dat is een haast onvoorstelbaar mysterie, en
 tegelijk kan het niet lichamelijker, aardser dan dit.

En dit teken, dat verbazing oproept, en meer dan dat, verwondering in ons losmaakt, is een teken dat gaat over ons leven. Ons vlees en bloed, in deze staat, in deze tijd.

Tegen alle tekenen van onze tijd in, biedt God zich opnieuw aan. Niet mooier, hoger, diepzinniger dan dit leven, maar in dit leven.

Het is een wonder dat ons doet gaan, ook al is het straks, buiten, gewoon weer donker. Maar als er iets van wat hier van Godswege geboodschaft werd, kan doorbreken in je eigen hart, dan zul je zien, en dan zul je laten horen.

Tegen alle knellende jukken, tegen alle stok- en zweepslagen in, tegen alle dreunende laarzen en met bloed doordrenkte uniformen, kan God zich alleen maar zo geven, aan wereld verloren in schuld. Een wereld, waarop niets zo kwetsbaar is, als een kind.

En op de weg van kribbe naar kruis zal blijken dat deze weerloze overmacht sterk is als de dood. Zal hij niet nalaten ons op het hart te drukken, dat wij allen als kinderen zouden moeten worden, en zo ook geloven.

In dit kind groet God ons. Een glimlach uit de hemel. Zijn handtekening voor alle mensen.

Dat het licht der wereld zich maar meer en meer zal gaan aftekenen in het leven van ieder van ons.

In de naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest. Amen.